KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

Međupredmetno planiranje i programiranje

Primjeri dobre prakse

Zagreb, 2014.

NAKLADNIK

Agencija za odgoj i obrazovanje,

Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb

www.azoo.hr

ZA NAKLADNIKA

Vinko Filipović, prof.

© Agencija za odgoj i obrazovanje, 2014.

PRIMJERE DOBRE PRAKSE PRIREDILI:

Učitelji i nastavnici - mr.sc. Sanja Prelogović, Zdenka Novak, Nikola Bistrović, Štefanija Mustač, Ana Jeđud, Martina Horvat, Tihana Preksavec, Sanja Janušić, Nikola Pongrac, Nataša Boj, Zvonko Ljubić, Helena Strugar, Jasna Kraljić-Cmrk

Viši savjetnici - Nevenka Lončarić Jelačić, mr.sc. Tomislav Ogrinšak

Zadržavamo autorska prava. Tekst se može se koristiti u svrhu poučavanja. Pretisak ili uporabu ovog izdanja u druge svrhe elektroničkim, mehaničkim ili nekim drugim putom, preslikavanje ili presnimavanje, kao i bilo koji oblik pohranjivanja ili pretraživanja podataka zabranjeni su bez navođenja podataka o autorima i vlasniku autorskih prava.

Sadržaj:

mr. sc. Sanja Prelogović, ravanteljica OŠ „Đuro Ester“: Izvedbeni Školski program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja Osnovne škole “Đuro Ester”, Koprivnica – str. 4

Osobni i zavičajni identitet i međukulturni dijalog – 2. razred OŠ – str. 7

Sloboda izražavanja – 3. razred OŠ – str. 11

Pravo na zdrav okoliš i njegovo očuvanje – 4. razred OŠ – str. 14

Demokratski izbori u razredu i školi – 4. razred OŠ – str. 17

Vjerske i druge različitosti u društvu – 5. razred OŠ – str. 20

Utjecaj čovjeka na okoliš – 6. razred OŠ – str. 22

Zemljopis zemalja njemačkog govornog područja / Landeskunde der deutschsprachigen Länder – 7. razred OŠ – str. 25

Demokracija, prava i odgovornosti pojedinca u društvu – 8. razred OŠ – str. 27

Stvorimo bolji internet zajedno – 5., 6., 7., i 8. razred OŠ – str. 30

Gdje bi trebale biti granice suprotstavljanju vlasti – Antigona kao primjer – 1. razred SŠ – str. 32

Demokratska država i uloga građana u demokratskoj državi – 1. razred SŠ – str. 36

Održivi razvoj – 1. razred SŠ – str. 38

Obrazac za međupredmetno izvedbeno planiranje – str. 41

Uži izbor nastavnih materijala i izvora učenja – str. 43

mr. sc. Sanja Prelogović, ravanteljica OŠ „Đuro Ester“, Koprivnica

Izvedbeni Školski program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za godišnji plan i program rada školske ustanove, OŠ “Đuro Ester” Koprivnica

Koraci u izradi Izvedbenog školskog programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja

1. Upoznati se s Programom međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine br. 104/14 od 28. kolovoza 2014.) Program je dostupan na mrežnim stranicama: www.mzos.hr , www.azoo.hr

2. Podijeliti se u stručna vijeća s ciljem izrade *Izvedbenog školskog programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja GOO-a za* godišnji plan i program rada školske ustanove.

Izvedbeni školski program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja GOO-a integrira se:

- u nastavni plan i program,

- u školski kurikulum na načelu racionalizacije, integracije i korelacije

3. Zajednički planirati i programirati ishode i teme građanskog odgoja i obrazovanja pronalaženjem i usklađivanjem međupredmetnih poveznica u pojedinim predmetima (nastavnim jedinicama) te izvanučioničkim aktivnostima

4. Tijekom godine provoditi kratkoročno (mjesečno) međupredmetno planiranje i programiranje ishoda Građanskog odgoja i obrazovanja

5. Jednom mjesečno na satu razrednika razgovarati s učenicima o njihovim postignućima iz Građanskog odgoja i obrazovanja kroz razne predmete

Plan integriranja Programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja (ishoda) GOO-a u postojeće predmete i izvanučioničke aktivnosti

Međupredmetno RN (15 sati) - u sklopu svih predmeta: Hrvatski jezik, Likovna kultura, Glazbena kultura, strani jezici, Matematika, Priroda i društvo, Tjelesna i zdravstvena kultura, Vjeronauk, programi stručnih suradnika

Međupredmetno PN (20 sati) – u sklopu svih predmeta: Hrvatski jezik, strani jezik, Matematika, Informatika, Tehnička kultura, Priroda, Biologija, Kemija, Fizika, Povijest, Geografija, Vjeronauk, Likovna kultura, Glazbena kultura, Tjelesna i zdravstvena kultura, programi stručnih suradnika.

Navedeni broj sati ne znači povećanje broja sati, nego integriranje i koreliranje sadržaja s ciljem istodobnog razvijanja i predmetne i građanske kompetencije.

Sat razrednika – navedeni broj sati uključuje teme predviđene planom sata razrednika i Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13) - izbori za predsjednika razreda i vijeće učenika, donošenje razrednih pravila, komunikacijske vještine i razumijevanje razreda i škole kao zajednice učenika i nastavnika i uređene na načelima poštovanja dostojanstva svake osobe i zajedničkog rada na dobrobit svih (10/5 sati)

Izvanučioničke aktivnosti - ostvaruju se suradnjom škole i lokalne zajednice. U njih trebaju biti uključeni svi učenici prema njihovim interesima i mogućnostima škole. Oblici uključivanja mogu biti različiti: na razini cijele škole, pojedinog razreda ili skupine učenika. Obuhvaćaju *istraživačke aktivnosti* (npr. projekt građanin, zaštita potrošača), *volonterske aktivnosti* (npr. pomoć starijim mještanima, osobama s posebnim potrebama, djeci koja žive u siromaštvu), *organizacijske aktivnosti* (npr. obilježavanje posebnih tematskih dana), *proizvodno-inovativne aktivnosti* (npr. zaštita okoliša, rad u školskoj zadruzi i/ili zajednici tehničke kulture) i druge srodne projekte i aktivnosti (10 sati)

Vođenje dokumentacije za praćenje i vrednovanje postignuća učenika u GOO-u

Imenik učenika

Postignuća učenika upisuju se u odgovarajuću rubriku u imeniku – GOO, a u rubriku zapažanja i bilježaka upisuje se vrsta aktivnosti prema elementima ocjenjivanja.

U rubriku bilježaka u imeniku upisuju se samo ona zapažanja koja su učitelju u praćenju napredovanja učenika uočljiva, učeniku i roditelju razumljiva te koja učitelju mogu pomoći u konačnom vrednovanju postignuća učenika u GOO-u.

Dnevnik rada

Navesti nastavnu jedinicu prema planu i programu predmeta (npr. povijesti, hrvatskog jezika, stranog jezika itd.).
Označiti da je obrađena tema iz GOO-a kraticom „GOO“.
U rubrici bilježaka navesti temu GOO-a koja je obrađena na integrirani način u predmetnoj temi.

Razredna mapa GOO-a

U razrednu mapu građanskog odgoja i obrazovanja ulaže se:

1) *Izvedbeni školski program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja GOO-a OŠ "Đuro Ester" Koprivnica* (prema Programu međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine br. 104/14 od 28. kolovoza 2014.);
2) Kopija pripreme za izvođenje nastave svojeg predmeta u kojoj su jasno označene (podvučene) teme i ishodi GOO-a i što učenik treba napisati u svoju mapu osobnog razvoja, najuspješniji uradci učenika, materijali vezani za izvanučioničke aktivnosti, projekte i slično.

Učenička mapa osobnog razvoja u GOO-u

Učenik upisuje u kojima je projektima i aktivnostima sudjelovao, što je tijekom godine izradio u vezi GOO-a – osobna zapažanja, bilješke, osvrti na naučeno, nove ideje i rješenja do kojih je došao, koje su mu vrijednosti važne i s kojim se teškoćama susretao prilaže priznanja, zahvalnice, potvrde o sudjelovanju u natjecanjima, smotrama, volontiranju, o završenim tečajevima: tečaj pružanja prve pomoći, škola tehničke kulture, škola stranih jezika, škole u području umjetničkog izražavanja itd.

Međusobna pomoć nastavnika:

- zajedničko planiranje
- predavanje kolega na školskim stručnim vijećima razredne i predmetne nastave,
- pokazivanje primjera iz prakse na sjednicama Učiteljskog vijeća,
- razmjenjivanje priprema,
- uključivanje nastavnika škole kao predavača na ŽSV,
- mrežna stranica škole (literatura, metode prikladne za GOO, pamtilica, pripreme…)

Moto OŠ „Đuro Ester": ŠKOLA I RODITELJI ZAJEDNO U RAZVOJU UČENIKA KOJI NE MORA BITI ODLIČAN UČENIK, ALI MOŽE POSTATI ODLIČAN ČOVJEK

Učiteljsko vijeće, Koprivnica, 2. rujna 2014.

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. OŠ Čakovec, drugi razred (2. A) – svibanj/ lipanj

Učiteljica Štefanija Mustač, vjeroučitelj Nikola Bistrović

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projektI i dr.)

Naziv	**Osobni i zavičajni identitet i međukulturni dijalog**
Svrha	**Aktivan i odgovoran član razreda, škole i lokalne zajednice koji poznaje i poštuje vrijednosti osobnog i zavičajnog identiteta te prihvaća različitosti.**
Ishodi **Dimenzije GOO** Ljudsko-pravna dimenzija Politička dimenzija Društvena dimenzija Kulturološka dimenzija	1. opisuje značajke svog i zavičajnog identiteta; navodi koja je uloga gradonačelnika kao čelnika lokalne zajednice; prepoznaje i opisuje dobrobiti lokalne zajednice; opisuje svojim riječima kako o odgovornom ponašanju građana i gradonačelnika ovisi dobrobit lokalne zajednice. (znanje i razumijevanje) 2. uočava, pokreće i sudjeluje u raspravama o pitanjima koja su važna za život i rad u obitelji, razredu, školi i gradu u kojem živi; koristi osnovne vještine komuniciranja; predlaže i sudjeluje u aktivnostima vezanima uz obilježavanje važnih datuma u gradu Čakovcu. (vještine i sposobnosti) 3. sudjeluje u donošenju i prihvaća zajednička pravila, dogovore i rješenja; pokazuje interes i odgovornost za ishod zajednički planiranih aktivnosti; pokazuje privrženost očuvanju zavičajne kulturne, znamenitosti te poštuje različitosti (vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	**Učenje će se realizirati sljedećim koracima:** **PRIRODA I DRUŠTVO: Upoznajmo svoje mjesto (izvanučionička nastava)** **=** učenik upoznaje središte grada (gradski trg), značajne građevine te uči o njihovom značaju za grad i zavičaj , razvija sposobnost pronalaženja važnih ulica i prati smjer kućnih brojeva u ulici i trgu; razvija pravilan stav prema okolini;pomaže onima kojima je pomoć potrebna pri snalaženju u gradu; izgrađuje kulturu ponašanja i komunikacije

	PRIRODA I DRUŠTVO: Turistička zajednica grada Čakovca (izvanučionička nastava) = učenik pokazuje interes za upoznavanje grada Čakovca, saznaje o turističkoj ponudi, smještaju, događanjima i manifestacijama koje organizira Turistička zajednica grada Čakovca; učenik uočava, istražuje, pokreće i sudjeluje u raspravama o pitanjima koja su važna za život i rad u gradu (Turistička karta grada Čakovca) **PRIRODA I DRUŠTVO: Kulturne ustanove** (izvanučionička nastava) = učenik upoznaje i razlikuje kulturne ustanove, uči njihovu osnovnu namjenu, navikava se na potrebu za kulturnim sadržajima i posjećivanju kulturnih ustanova radi širenja vlastitih životnih obzora, prihvaćanja različitosti, kritičkog mišljenja i spoznavanja prošlosti te bolje razumijevanje sadašnjosti i budućnosti; izgrađuje kulturu pravilnog ponašanja i komunikacije na javnim mjestima **VJERONAUK/SAT RAZREDNIKA: Franjevački samostan i Crkva svetog Nikole (izvanučionička nastava)** = učenik upoznaje i zna osnovnu namjenu kulturne ustanove; pokazuje interes, otvorenost i poštovanje prema kulturno drugačijima u razredu, školi i lokalnoj zajednici **HRVATSKI JEZIK : MOJ GRAD - IZVJEŠTAVANJE O OBAVLJENOME ZADATKU (nakon obilaska grada)** =učenik usmeno i pismeno izvješćuje o obavljenome zadatku, držeći se kronološkog slijeda događaja upoznavanja grada; uči slušati i poštovati sugovornika, jačati samopouzdanje za nastup pred skupinom **LIKOVNA KULTURA: Razglednica moga grada** BOJA, PLOHA Ritam boja i oblika na plohi Likovni problem: ritam geometrijskih i slobodnih oblika i boja Tehnika: slikanje Likovno-tehnička sredstva: kolaž = učenici uočavaju i izražavaju ritam boja i oblika na plohi u izradi razglednice grada Čakovca

	SAT RAZREDNIKA **Obilježavanje važnih datuma u gradu:** **Dan grada (29. 5. 2013.) -** Knjižnica „Nikola Zrinski“ Čakovec; **1. HRVATSKI JEZIK: Legenda o gradu Čakovcu** = učenici upoznaju legendu grada Čakovca koja govori o dalekoj prošlosti **2. LIKOVNA KULTURA:** CJELINA: BOJA NASTAVNA TEMA: Modelacija i modulacija Likovno područje: slikanje Likovni problem: modulacija, koloristično slikanje Motiv: na temelju pročitane legende o gradu Čakovcu – slikanje zmaja Likovno-tehnička sredstva: pastele Koji datum bi ti obilježio u gradu? **SAT RAZREDNIKA: Posjet gradonačelniku – izvanučionička nastava (Grad Čakovec)** **=** učenik navodi najvažniju instituciju lokalne vlasti (gradsko vijeće, gradonačelnik) kroz razgovor s gradonačelnikom, saznaje o njegovim pravima i odgovornostima a isto tako i o pravima i potrebi odgovornog ponašanja građana i sudjelovanju u donošenju odluka **SAT RAZREDNIKA: Gost u razredu – RAVNATELJICA ŠKOLE** **=**učenik razumije koja prava i odgovornosti ostvaruju u školi i kako se osigurava njihova zaštita; zna da su najvažnija pravila kojima se uređuju cjelokupni odnosi u školi sadržani u statutu škole; razumije da se razred i škola razvijaju kao demokratske zajednice ukoliko svi djeluju prema zajedničkim pravilima **SAT RAZREDNIKA: Moja prava i odgovornosti (nakon prikupljenih podataka)** Prava i odgovornosti koja ostvarujem u svojoj obitelji, školi i gradu =učenici raspravljaju o pravima i odgovornostima koja se ostvaruju u različitim okruženjima - u suradnji s roditeljima, upravom škole te u svom gradu; uče kako prepoznati situacije u kojima su njihova prava i prava drugih ugrožena; upoznaju ulogu obitelji, škole, grada u zaštiti ljudskih prava, uočavaju razlike između odgovornosti prema sebi i prema drugima (Konvencija o pravima djeteta i Opća deklaracija o ljudskim pravima čl. 28.) **SAT RAZREDNIKA: Tko brine o našoj sigurnosti** =učenik uči o čemu ili kome ovisi sigurnost u obitelji, školi i zajednici; imenuje zanimanja ljudi koji brinu o njegovoj sigurnosti (policija, vatrogasna služba, hitna pomoć) učenici jačaju osjećaj osobne sigurnosti, uočavaju razlike osjećaja osobne sigurnosti te sigurnost društva (zajednice)

Ciljna grupa		Drugi razred OŠ
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno i izvanučionički
	Metode i oblici rada	Oblici : individualni, čelni, rad u paru, rad u skupinama Metode : razgovora, izlaganja, rada na tekstu , kritičkog mišljenja, suradničko učenje demonstracije, izvještavanje
Resursi		A) ZA UČENIKE : prezentacije o gradu Čakovcu , listići, bilježnice, fotografije, udžbenici, plakati, knjige o gradu Čakovcu , razgovor s gradonačelnikom, razgovor s ravnateljicom, razgovor s roditeljima, pribor za likovni B) ZA UČITELJE : Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenici, internet, enciklopedije
Vremenik		PRIRODA I DRUŠTVO – 4 SATA SAT RAZREDNIKA – 5 SATA HRVATSKI JEZIK – 3 SATA LIKOVNA KULTURA – 2 SATA VJERONAUK – 2 SATA
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelj odgovornosti		učiteljica, vjeroučitelj, učenici 2. razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. OŠ Čakovec, 3. a razred; svibanj / lipanj
Učiteljica: Ana Jeđud
Izvedbeni plan i program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja/ishoda GOO-a (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	**Sloboda izražavanja**
Svrha	**Učenik koji primjenjuje pravo izražavanja na različite načine i štiti prava drugih**
Ishodi	✓ navodi što je sloboda izražavanja (znanje i razumijevanje) ✓ opisuje primjere zlouporabe slobode govora u svojoj neposrednoj okolini (znanje i razumijevanje) ✓ objašnjava posljedice koje zlouporaba slobode govora ima po pojedinca i zajednicu, uključujući povredu dostojanstva osobe (znanje i razumijevanje) ✓ analizira činjenice i izvodi zaključke na temelju činjenica poštujući mišljenja drugih (vještine i sposobnosti) ✓ zastupa svoje mišljenje, objašnjava i navodi argumente za svoje mišljenje (vještine i sposobnosti) ✓ pokazuje privrženost načelima dostojanstva svake osobe, jednakosti, pravde i uključenosti svih (vrijednosti i stavovi) ✓ pokazuje samostalnost i samopouzdanje u iznošenju svojih stavova (vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	**HRVATSKI JEZIK** JI – Rasprava– obrada Raspravljanjem o zadanoj temi učenik usvaja uljudbena pravila raspravljanja i iznosi vlastito mišljenje poštujući tuđe. **SAT RAZREDNIKA** Dječja prava Upoznavanjem dječjih prava (čl. 12. i čl. 13.) iz Konvencije UN-a o pravima djeteta učenik osvještava da ima pravo izražavati se govorom, pismom, crtežom, kretnjama itd. Odrasli ga trebaju poslušati i ozbiljno razmotriti njegovo mišljenje. U svom načinu izražavanja nitko ne smije vrijeđati drugu osobu. **Aktivnosti:** 1. Upoznavanje dječjih prava (čl. 12. i čl. 13.) 2. Predstavljanje: a) **Aktivnost „Halo, ja sam“-** simulacijom tri različita telefonska razgovora učenik uočava razliku

		između prihvatljivog i neprihvatljivog predstavljanja i usvaja pravila poželjnog i nepoželjnog komuniciranja b) **Aktivnost „ Ma, da on/ona“** – prepoznavanjem rečenica poželjnog komuniciranja u govoru o trećoj osobi, kod učenika se osvještava da sebe predstavlja i načinom na koji govori o drugome **HRVATSKI JEZIK** JI – Govorna vježba-Raspravljanje o zadanoj temi Putem raspravljanja učenik uvježbava kontrolirati svoje emocije da ne bi kršio prava drugih učenika **SAT RAZREDNIKA** Aktivnost **„ Ime koje boli“** Razgovorom o nadimcima učimo da uvredljivi nadimci krše pravo nekog djeteta. Potpisivanjem ”ugovora o ponašanju“ da neće koristiti uvredljive nadimke učenik preuzima odgovornost za čuvanje prava svakog djeteta da ga nitko ne zlostavlja verbalno. Ovo postaje još jedno razredno pravilo kojim se uređuju demokratski odnosi među učenicima. **HRVATSKI JEZIK** JI – Stvaranje zajedničke priče prema poticaju - *Jedan dan na obali rijeke* Stvaranjem zajedničke priče prema poticaju učenik razvija vještinu rada u timu i razvija samopouzdanje prilikom javnog nastupa pred drugima, uvažava pravo svakog djeteta na slobodu izražavanja. **LIKOVNA KULTURA** Oblikovanje na plohi-slikanje Nastavna tema: PLOHA - Modelacija i modulacija Likovni problem: Tonovi boje Motiv: *Jedan dan na obali rijeke* Izradom stripa razvija se sposobnost dogovaranja o načinima ostvarivanja konkretnog zadatka. **HRVATSKI JEZIK** JI – Sastavak „To nisam ja“ Pisanjem sastavka učenik otkriva situacije u kojima je bio povrijeđen nečijim riječima ili postupcima i pronalazi rješenja kako se oduprijeti nepravednim postupcima. **TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA** Igre Igrama „Kućice i stanari“ i „Prevedi par na svoju stranu“ uvježbavaju se neverbalne komunikacijske vještine.
Ciljna grupa		3. a razred
	Model	Međupredmetno

Način provedbe	**Metode i oblici rada**	**Metode:** razgovor, djelatnosti na tekstu, usmenog i pisanog izlaganja, praktični radovi … **Oblici rada**: skupni, individualni, frontalni, rad u parovima
Resursi		**Nastavna sredstva za učenike**: čitanka i jezični udžbenik „ Carstvo riječi“ za 3. razred, listići s napisanim ulogama, listići s rečenicama (govornik, sugovornik), papir iz mape i vodene boje **Nastavna sredstva za učiteljicu**: ✓ Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14) ✓ Konvencija UN-a o pravima djeteta ✓ V. Spajić-Vrkaš: “Poučavati prava i slobode“ ✓ D. Maleš, I. Stričević: “Mi poznajemo i živimo svoja prava”- priručnik za odgoj i obrazovanje o pravima djeteta u osnovnoj školi ✓ Plakat s ispisanim dječjim pravima (12. i 13.) ✓ Plakat s tekstom: *Obvezujemo se da nećemo koristiti uvredljive nadimke* **Nastavna pomagala**: igračka mikrofon, mobitel, papir velikih dimenzija, flomasteri, kreda, ploča, fotoaparat
Vremenik		**Svibanj / lipanj 2013.** SAT RAZREDNIKA – 2 sata HRVATSKI JEZIK – 5 sati LIKOVNA KULTURA – 2 sata TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA - 1 sat
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		----------
Nositelj odgovornosti		Učiteljica Ana Jeđud, učenici 3. a razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. OŠ Čakovec , četvrti razred (4. c) – ožujak / travanj
Učiteljica : Zdenka Novak, vjeroučitelj Nikola Bistrović
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	**Pravo na zdrav okoliš i njegovo očuvanje**
Svrha	**Učenik koji određuje što je zdrav okoliš, zašto je važan za očuvanje života i sudjeluje u njegovoj zaštiti**
Ishodi **Strukturne dimenzije građanske kompetencije:** • ljudsko – pravna dimenzija • ekološka dimenzija • politička dimenzija • društvena dimenzija	1. objašnjava značenje i važnost prava na zdrav okoliš (građansko znanje i razumijevanje) 2. aktivno sudjeluje u uočavanju i istraživanju stanja okoliša, koristi odgovarajuće postupke zaštite okoliša (građanske vještine i sposobnosti) 3. pokazuje privrženost očuvanju prirodnog bogatstva u svom zavičaju i domovini (građanske vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	**Učenje će se realizirati sljedećim koracima :** **PRIRODA I DRUŠTVO :** **Sunce – uvjet života** **Voda – uvjet života** **Tlo – uvjet života** **Zrak – uvjet života** **Istražujemo naš okoliš – terenska nastava** **Izvanučionička nastava u ČAKOM-u (poduzeće koje zbrinjava otpad)** **Zaštita vode, zraka i tla** ✓ Učenik će moći objasniti važnost sunca, vode, zraka i tla za život.

	✓ Objasnit će potrebu za njihovim očuvanjem od onečišćenja (voda, zrak i tlo) odnosno zaštitom od štetnog djelovanja (sunce) . ✓ Istraživanjem okoliša otkriva primjerena/neprimjerena mjesta gdje je smeće odloženo i spoznati način pravilnog zbrinjavanja. ✓ Prati i predlaže aktivnosti za obilježavanje međunarodnih dana u zaštiti okoliša; Dan šuma(21.03.), Dan voda (22. 03.), Dan planeta Zemlje (22. 04.), Svjetski dan očuvanja okoliša(5.06.) e i na taj način primjerom pokazuje zašto je važno odgovorno ponašanje prema zajedničkoj imovini, tj. okolišu. **SAT RAZREDNIKA : Okoliš i mi – radionica** U radionici učenici čitaju, razgovaraju i zaključuju o čl. 24 Konvencije UN-a o temeljnom ljudskom pravu na zdravu i pitku vodu, na zdrav okoliš, ali i o odgovornosti svakog pojedinca u čuvanju okoliša i racionalnom trošenju pitke vode **SAT RAZREDNIKA: Zagađenje pitkih voda - radionica** Kroz *Priču o otrovanoj rijeci* stječe sliku posljedica koje može uzrokovati neodgovorno ponašanje čovjeka prema okolišu. Putem rasprave s određenim ulogama (tvorničari, roditelji, zakonodavci), u kojoj se pridržava pravila uljudbenog razgovora, iznosi svoje stavove o očuvanju okoliša. **HRVATSKI JEZIK – Dokumentarni film; *Ekologija kopnenih voda* – interpretacija filma** Učenik će naučiti da postoje ljudi određenih zanimanja koji kontroliraju kvalitetu okoliša. **LIKOVNA KULTURA – Zdrav i nezdrav okoliš** **Boja,** Kompozicija i nijanse boja **Likovni problem**: Kontrast kromatskih i akromatskih tonova boja **Motiv** : Zdrav i nezdrav okoliš Učenici će bojom izraziti doživljaj zdravog i nezdravog okoliša. **VJERONAUK – Zdrav okoliš - izvor života; radionica** Učenik će čitati, razgovarati i zaključivati o životu svetog Franje (zaštitnika prirode i životinja). Uspoređivanjem svojeg života sa životom svetog Franje razvijat će ljubav prema prirodi. **SAT RAZREDNIKA** – **Čuvamo okoliš – skupljamo stari papir** Uključivanjem u školsku proljetnu Akciju skupljanja starog papira učenici će odgovornim

		djelovanjem i iskustvenim učenjem doprinijeti očuvanju okoliša. **IZVANŠKOLSKA VOLONTERSKA AKTIVNOST (SUBOTA) :** **Volonterska akcija *Zelena čistka – Jedan dan za čisti okoliš***, koja je diljem Hrvatske održana u travnju Učenik se osobno angažira u čišćenju okoliša grada u okviru akcije *Zelena čistka*.
Ciljna grupa		Četvrti razred OŠ
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	Oblici : individualni, frontalni, rad u paru, rad u skupinama Metode : razgovora, izlaganja, rada na tekstu, rasprave, prezentacije, kritičkog mišljenja, diskusije, demonstracije
Resursi		C) ZA UČENIKE : slikovnica o dječjim pravima, listići, udžbenik, plakati D) ZA UČITELJE: Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), Konvencija UN–a o pravima djeteta, D. Maleš, I.Stričević, Mi poznajemo i živimo ljudska prava, udžbenik prirode i društva, projektor, prijenosno računalo, dokumentarni film *Ekologija kopnenih voda*
Vremenik		***Ožujak / travanj 2013.*** **HRVATSKI JEZIK** – 3 sata **PRIRODA I DRUŠTVO** – 7 sati **SAT RAZREDNIKA** – 2 sata **LIKOVNA KULTURA** - 1 sat **VJERONAUK** – 1 sat
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelj odgovornosti		Učiteljica Zdenka Novak, učenici 4. r., vjeroučitelj Nikola Bistrović

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. OŠ Čakovec , četvrti razred (4. c) – rujan / listopad
Učiteljica : Zdenka Novak
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	**Demokratski izbori u razredu i školi**
Svrha	**Učenik koji aktivno i odgovorno sudjeluje u razvijanju demokratskih odnosa u razredu i školi donošenjem i provođenjem pravila te sudjelovanjem u izborima**
Ishodi **Strukturne dimenzije građanske kompetencije :** • ljudsko – pravna dimenzija • politička dimenzija • društvena dimenzija	1. opisuje i navodi primjere informiranog, slobodnog i aktivnog sudjelovanja u odlučivanju objašnjava hrvatski domovinski identitet (građansko znanje i razumijevanje) 2. aktivno i konstruktivno sudjeluje u utvrđivanju kriterija za izbor predstavnika; koristi vještine sudjelovanja u izbornim procesima u razredu i školi kao glasač i kandidat (građanske vještine i sposobnost) 3. zalaže se za izgradnju razreda i škole kao demokratske zajednice (građanske vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	**Učenje će se realizirati sljedećim koracima:** **SAT RAZREDNIKA:** **Razredna pravila** Učenik objašnjava zašto se razred i škola razvijaju kao demokratska zajednica ukoliko svi djeluju prema dogovorenim zajedničkim pravilima. **SAT RAZREDNIKA:** **Izbori za predsjednika i zamjenika razrednog odjela (kandidatura, kampanja, izbori)**

	Izbori za predstavnika u Vijeću učenika škole; (kandidatura, kampanja, izbori) Učenik aktivno sudjeluje u odlučivanju u razredu i školi, uče o važnosti određivanja pravila izbora, o sposobnostima kandidata za izbore te o načinu provođenja izbora, razvija vještine sudjelovanja u izbornim procesima u razredu i školi kao glasač i kandidat. Učenik opisuje načine na koje se škola razvija kao demokratska zajednica. Obrazlaže važnost određivanja pravila izbora i potrebnih obilježja kandidata za uspješno obavljanje određenih dužnosti. Navodi najvažnija načela demokratskog izbora i objašnjava svojim riječima zašto je sudjelovanje u odlučivanju u školi (Vijeću učenika) važan dio učenja za aktivno i odgovorno demokratsko građanstvo. **HRVATSKI JEZIK :** **Obavijest i izvješće o izborima - pisana vježba** **MATEMATIKA Brojenje glasova i prikaz rezultata izbora, zadaci zadani riječima** Učenik pisanjem obavijesti, izvješća i prikazom rezultata izbora uči da svaki član zajednice ima pravo biti informiran o određenoj aktivnosti. **PRIRODA I DRUŠTVO:** **Naša domovina RH ; Zagreb – glavni grad kao političko središte (Markov trg, Vlada, Sabor)** **Iz prošlosti domovine Hrvatske; Samostalna Republika Hrvatska** Učenik proširuje znanje stečeno u 3. razredu o institucijama lokalne vlasti na institucije na nivou države = Sabor, Vlada, predsjednik RH, Sabora i Vlade . Učenik će znati da je RH 1991. proglašena samostalnom državom i imenovati prvog i sadašnjeg predsjednika RH. Razvijat će domovinski identitet, navesti najvažnije državne institucije i njihove ovlasti. **HRVATSKI JEZIK:** **Da sam predsjednik/ predsjednica … - pisana vježba** Učenici iznošenjem primjera mogućeg vlastitog djelovanja pokazuju razumijevanje da o odgovornom ponašanju vlasti ovisi dobrobit zajednice. **LIKOVNA KULTURA:**

		Crtanje Točka i crta, Crte prema značenju Likovni problem: Kompozicija točaka i crta, omjer Vrsta poticaja : vizualni - Portret predsjednice razreda/predstavnika u Vijeću učenika *Likovno- tehnička sredstva*: olovka
Ciljna grupa		Četvrti razred OŠ
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	Oblici : individualni, frontalni, rad u paru, rad u skupinama Metode : razgovora, izlaganja, rada na tekstu, kritičkog mišljenja, suradničko učenje, demonstracije
Resursi		A) ZA UČENIKE : udžbenik prirode i društva, bilježnica, Intelektualni alat za procjenu položaja vlasti, novinski članci, listići sa zadacima , glasački listići, glasačke kutije, plakati kandidature i kampanje, pribor za pisanje, pribor za likovnu kulturu B) ZA UČITELJE : *Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole* (Narodne novine 104/14); Zakon o provođenju izbora u RH, papiri, flomasteri, prijenosno računalo, projektor, informativni zaslon u holu škole – objava rezultata izbora
Vremenik		**Rujan / listopad** SAT RAZREDNIKA – 6 sati HRVATSKI JEZIK – 3 sata LIKOVNA KULTURA – 1 sat PRIRODA I DRUŠTVO – 2 sata MATEMATIKA – 1 sat
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelj odgovornosti		Učiteljica Zdenka Novak, učenici 4. razreda, gradonačelnik, ravnateljica

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. osnovna škola Čakovec, 5. razred
Učiteljica: Martina Horvat, vjeroučiteljica, Tihana Preksavec, učiteljica hrvatskog jezika
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	**Vjerske i druge različitosti u društvu**
Svrha	Aktivan i odgovoran građanin koji razumije i poštuje vjersku, ali i druge različitosti u društvu te koristi postupke za suzbijanje društvene isključenosti i diskriminacije.
Ishodi **Strukturne dimenzije građanske kompetencije:** ▪ ljudsko pravna ▪ kulturološka	Učenik: ✓ opisuje i uspoređuje osnovna obilježja većinske religije i religijskih manjina u Hrvatskoj. ✓ navodi različite identitete koji postoje u školi i lokalnoj zajednici prema religijskoj pripadnosti. ✓ objašnjava da prava koja uživa u školi jednako pripadaju svakom drugom učeniku bez obzira na vjersku pripadnost (znanje i razumijevanje) ✓ koristi postupke za zaštitu vjerskih sloboda i drugih različitosti u društvu te za suzbijanje društvene isključenosti i diskriminacije po vjerskoj osnovi (vještine i sposobnosti) ✓ pokazuje privrženost načelima dostojanstva svake osobe ✓ (vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	Učenje će se realizirati slijedećim koracima: KATOLIČKI VJERONAUK: **Velike monoteističke religije: islam** **Vjerski život muslimana (izborna tema)** **(glavni događaji u vjerskom životu muslimana, džamija)** Učenici će opisati najvažnije o velikoj monoteističkoj religiji - islamu (ime, simbol, osnivač, sveta knjiga, Bog, rasprostranjenost). Usvojit će stav poštovanja osim prema svojoj katoličkoj i prema svim drugim religijama. Izgrađivat će stav poštovanja duhovnih vrijednosti različitih kultura i civilizacija. Razgovarat će o pojavama vjerske diskriminacije u Hrvatskoj i svijetu; razgovarat će u skupinama i donositi zaključke o tome kakvi su plodovi vjerske isključivost i mržnje a kakvi

		poštovanja i uvažavanja. Razvijat će sposobnosti iznošenja vlastitih mišljenja i stavova te uvažavanja tuđih stajališta i mišljenja i razvijati poštovanje prema drugim narodima i podnebljima. Učenici će prepoznati i nabrojiti neke vjerske običaje muslimana. U razgovoru s gostom predavačem imamom u nastavi katoličkog vjeronauka saznat će najzanimljivije podatke o islamu općenito, ali i njegovim osobnim stavovima o islamu i vjeri općenito. HRVATSKI JEZIK: **Subjektivno i objektivno pripovijedanje** Učenici će naučiti razliku između subjektivnog i objektivnog pripovijedanja te će susret s islamskim svećenikom u pisanoj vježbi opisati na objektivan i subjektivan način. SAT RAZREDNIKA: a) saznati podatke koliko učenika/učenica koji nisu katolici pohađa našu školu. b) u razgovoru s nekima od njih saznati što više o njihovim vjerskim običajima, slobodnom vremenu te kako se osjećaju u školi u kojoj predstavljaju vjersku manjinu c) provesti anketu o vjerskoj snošljivosti u školi
Ciljna grupa		Peti razred osnovne škole
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno – vjeronauk, hrvatski jezik, sat razrednika
	Metode i oblici rada	Oblici rada: individualni, frontalni, rad u paru, rad u skupinama Metode: razgovor, izlaganje, rad na tekstu, prezentacije, diskusija
Resursi		a) za učenike: udžbenik i radna bilježnica *Ja sam put,* za katolički vjeronauk petog vjeronaučnog godišta, bilježnica, udžbenik „Hrvatski ja volim“ za 5. razred osnovne škole, diktafon, fotoaparat **b**) za učitelje: Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), Konvencija djeteta o pravima UN-a, udžbenik i radna bilježnica *Ja sam put,* za katolički vjeronauk petog vjeronaučnog godišta, prijenosno računalo, projektor, dokumentarni film: Zagrebačka džamija (Zagreb Mosque)
Vremenik		listopad VJERONAUK - 2 sata; HRVATSKI JEZIK - 1 sat; SAT RAZREDNIKA - 1 sat
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		opisno praćenje i brojčano vrednovanje
Troškovnik (npr. za projekt)		----------
Nositelj odgovornosti		Martina Horvat, vjeroučiteljica, učenici 5. razreda, Tihana Preksavec, učiteljica hrvatskog jezika, gost predavač

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. OŠ Čakovec, 6. razred – rujan / studeni
Učiteljica: Sanja Janušić (priroda)
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	**Utjecaj čovjeka na okoliš**
Svrha	**Učenik građanin koji određuje što je održiv razvoj i odgovorno ponašanje prema okolišu te poštuje i štiti okoliš u kojem i od kojega živi**
Ishodi **Gospodarska dimenzija** **Ekološka dimenzija** **Društvena dimenzija**	○ Učenik opisuje ulogu pojedinca i civilnog društva u osiguranju održivog razvoja i koristi različite načine zaštite živih bića te prirodnog i kulturnog okoliša. (građansko znanje i razumijevanje) ○ Učenik sudjeluje u dobrovoljnim akcijama koje pridonose dobrobiti pojedinca i grupa na razini škole, a u suradnji s odgovarajućim društvenim dionicima (građanske vještine i sposobnosti) ○ Učenik svojim ponašanjem pokazuje privrženost očuvanju živih bića te prirodnog i kulturnog bogatstva Republike Hrvatske (građanske vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	Učenje će se realizirati sljedećim koracima: **PRIRODA:** GLJIVE MOGA KRAJA - predavanje i razgovor u grupama, zaključci

		TERENSKA NASTAVA - kontinentalna listopadna šuma KORIST OD ŠUMA, ZAŠTITA ŠUMA ONEČIŠĆENJE ŠUMA I UTJECAJ ČOVJEKA ZAŠTITA PRIRODE U RH Poveznice s GOO ○ Učenik uočava, raspravlja i zaključuje o velikoj bioraznolikosti svoga kraja te o potrebi odgovornog ponašanja prema okolišu. ○ Učenik u grupama čita,razmatra, iznosi svoje spoznaje, donosi zaključke u suradnji s drugim učenicima o prirodnim i gospodarskim vrijednostima šume. ○ Prepoznaje i opisuje štetna djelovanja pretjeranog iskorištavanja šuma, posljedice učinka staklenika, kiselih kiša i ozonskih rupa te objašnjava uzroke nestanka biljnih i životinjskih vrsta **SAT RAZREDNIKA:** ○ **Uređenje školskog dvorišta** Poveznice s GOO Učenik se osobno angažira i aktivno uključuje u akciju uređenja (čišćenja i/ili sadnje novih biljaka) u postojećem cvjetnjaku škole. **SAT RAZREDNIKA:** ○ **Akcija prikupljanja starog papira** Poveznice s GOO Učenik se dobrovoljno uključuje u akciju prikupljanja starog papira i tako svojim odgovornim djelovanjem doprinosi očuvanju okoliša.
Ciljna grupa		6. razred OŠ
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno, izvanučionički

	Metode i **oblici rada**	***Oblici*** : individualni, frontalni, rad u skupinama ***Metode*****:** izlaganje, razgovor, rad na tekstu, praktičan rad, demonstracija
Resursi		Za učenike: udžbenik, nastavni listići, zidne slike, izvorna stvarnost (gljive, herbarizirani primjerci biljaka) Za učitelje : Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenik prirode, radna bilježnica, pribor za terensku nastavu (termometar, fotoaparat, špaga, metar, pastele, papiri) pribor i kemikalije za izvođenje pokusa, videozapis *Ozonske rupe, Učinak staklenika,* projektor, računalo, *Zakon o zaštiti prirode* ("Narodne novine", broj 80/13)
Vremenik		**rujan / studen** **PRIRODA** – 7 sati **SAT RAZREDNIKA** – 3 sata
Način vrednovanja i korištenje **rezultata vrednovanja**		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		----------
Nositelji odgovornosti		Učiteljca prirode - Sanja Janušić , predstavnik GD „Smrčak“ – g. Vlado Mislović , učenici šestih razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. OŠ Čakovec, 7. razred – svibanj / lipanj
Učitelj: Nikola Pongrac (Njemački jezik) u suradnji s drugim učiteljima
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	**Zemljopis zemalja njemačkog govornog područja / Landeskunde der deutschsprachigen Länder**
Svrha	**Učenik koji objašnjava i uspoređuje kulturne posebnosti zemalja njemačkog govornog područja i Hrvatske, poštuje kulturne različitosti i koristi interkulturni dijalog**
Ishodi **Kulturološka dimenzija** **Društvena dimenzija**	Učenik: • opisuje narodne običaje, objašnjava što je osobni a što zavičajni identitet, te obrazlaže razliku između kulture i identiteta. • opisuje obilježja hrvatske većinske nacionalne kulture i kultura nacionalnih i religijskih manjina u Hrvatskoj • opisuje i dokumentira primjere uspješne suradnje u izgradnji zajedničke hrvatske kulture • objašnjava u čemu se sastoji interkulturni dijalog s građanima zemalja njemačkog govornog područja i zašto je važan za izgradnju demokratske zajednice • pokazuje privrženost uzajamnom razumijevanju, poštovanju, suradnji i solidarnosti na razini razreda, škole i društva u cjelini • objašnjava što su stereotipi, predrasude i diskriminacija po različitim osnovama te važnost njihova suzbijanja u svrhu stabilnosti višekulturalne demokratske zajednice Republike Hrvatske.

Kratki opis aktivnosti		• **Učenje će se realizirati sljedećim koracima :** • Učenici u grupama izrađuju mentalne mape sa svojim trenutnim znanjem i asocijacijama vezanim uz zadanu državu. Po jedna grupa radi mapu na papiru A3 formata o Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj. • Grupe prezentiraju svoje mape, a druge grupe po potrebi dopunjuju sa svojim asocijacijama. • Učenici uče o kulturnim, povijesnim, industrijskim i društvenim znamenitostima i posebnostima pojedine države te važnosti nacionalnog identiteta. • Učenici po grupama rješavaju kviz (multiple choice) na temu geografije i kulture zemalja njemačkog govornog područja. • Sljedeći sat učenici po grupama prezentiraju neku posebnost, industriju, glazbu, znamenitosti zemlje kuju su obrađivali u prethodnom satu. Koriste Powerpoint prezentacije, pjevaju himnu, prezentiraju autohtona jela. • Učenici istražuju o glavnim gradovima zemalja njemačkog govornog područja. • Učenici u grupama pripremaju kviz, po 10 pitanja o kulturi, povijesti, znamenitostima zavičaja, Čakovcu, Međimurju, Republici Hrvatskoj. Međusobno sučeljavanje grupa.
Ciljna grupa		Sedmi razred osnovne škole
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	**Oblici**: individualni, frontalni, rad u skupinama **Metode**: razgovora, izlaganja, rada na tekstu, rasprave, prezentacije, demonstracije, kviz, izrada umne mape
Resursi		**ZA UČENIKE:** PowerPoint prezentacije, listići, udžbenik, plakati **ZA UČITELJE:** Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenik njemačkog jezika Wir 4, projektor, prijenosno računalo
Vremenik		**NJEMAČKI JEZIK –** 6 sati i drugi predmeti
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		----------
Nositelji odgovornosti		Učenici sedmih razreda, učitelj Nikola Pongrac i drugi učitelji

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. OŠ Čakovec, osmi razred (8.a, 8.b) – studeni
Učiteljica: Tihana Preksavec (hrvatski jezik) Učitelj: Tomica Hlapčić (povijest)
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	**Demokracija, prava i odgovornosti pojedinca u društvu**
Svrha	**Učenik građanin koji objašnjava ishodišta demokracije, slobodu mišljenja, pravnu državu i jednakost pred zakonom te koristi postupke za suzbijanje ideološke isključivosti prema pojedincu s drugačijim stavovima i mišljenjem**
Ishodi **Ljudskopravna dimenzija** **Politička dimenzija** **Društvena**	Učenik/ca - opisuje i dokumentira podatcima kako se u demokraciji štite temeljna ljudska prava; pravo na život, slobodu, vlasništvo, privatnost; ravnopravnost u odnosu na dob, spol, rasu, etničku, vjersku, klasnu pripadnost i druge osobine - opisuje ishodišta demokracije prema Johnu Locku, objašnjava što je društveni ugovor; kako se formira demokratska vlast; zašto je svrha demokratske vlasti pridonositi razvoju zajedničkog (javnog) dobra - objašnjava odakle pravo i obveza svakoga građanina u demokraciji da sudjeluje u vlasti - određuje hrvatskoga građanina kao političkog subjekta i nositelja hrvatske državne vlasti - objašnjava što je ustavna vlast i argumentira zašto je potrebna trodioba vlasti - navodi razloge za ograničenje svakog oblika vlasti u demokraciji - objašnjava na koje načine građani u demokraciji nadgledaju postupke vlasti i rad demokratski izabranih zastupnika na svim razinama odnosno može li se dovesti u pitanje opstanak demokracije kada su građani pasivni - razlikuje položaj građana u demokraciji i nedemokratskim režimima - iznosi i argumentira svoje stavove i mišljenja uz poštovanje stavova i mišljenja drugih - objašnjava zašto je pravna država temelj svake demokracije i vladavine prava; da se temelji na jednakosti i jednakopravnosti - objašnjava što znači pred zakonima imati ista prava bez obzira na naše vrijednosti, stajališta, fizičke i duševne osobine

		- objašnjava da je pravna država iznad svake ideologije jer ideologije same po sebi znače isključivost prema onima koji drukčije misle; to povezuje s činjenicom ako bi ideologija bila u srži demokracije, svako bi diskriminatorno tretiranje pojedinaca ili skupine građana bilo demokratsko ponašanje - primjenjuje društvene komunikacijske vještine; timski rad, suradnja, dogovaranje te poticanje i uključivanje u dijalog, upravljanje emocijama, javni nastup, prezentacija.
Kratki opis aktivnosti		**POVIJEST** Učenici u interaktivnim oblicima učenja čitaju, razgovaraju, iznose mišljenje i argumentiraju ga te donose zaključke o pojmovima: ishodišta demokracije prema Johnu Lockeu, društveni ugovor, ustav, formiranje demokratske vlasti, demokracija, narod izvor ustavne vlasti, pravo naroda na sudjelovanje u vlasti, trodioba vlasti, podjela i ograničenja vlasti, uloga vlasti, zajedničko dobro, socijalna država, politika – normativni i provedbeni procesi, javne politike, institucije, procjena položaja vlasti, veza između pravila, zakona i vladavine prava. **HRVATSKI JEZIK** Stečeno znanje primjenjuju u parlaonici na satovima lektire. Učenici su na satovima lektire podijeljeni u dvije skupine, afirmacijsku i negacijsku, te im je ponuđena teza: **„Izbacivanje galeba Jonatana iz jata demokratski je čin“.** Služeći se argumentima (citatima iz knjige) te znanjem stečenim na satovima povijesti, afirmacija će pokušati dokazati da je izbacivanje galeba Jonatana iz jata bilo demokratski čin, dok će negacija pokušati dokazati suprotno.
Ciljna grupa		8. razred
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	**Oblici:** individualni, čelni, rad u skupinama, , parlaonica **Metode:** razgovora, izlaganja, suradničkog učenja, rada na tekstu, demonstracije, usmenog izlaganja, zaključivanja

Resursi	**Za učitelja:** Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenik povijesti, roman Galeb Jonatan Livingston, Ustav RH, " štoperica". **Za učenike:** roman Galeb Jonatan Livingston, čitanka HJ „Iz priče u priču, udžbenik povijesti, papiri, olovke.
Vremenik	Studeni Povijest: 5 školskih sati Hrvatski jezik: 2 školska sata
Način vrednovanja i korištenje **rezultata vrednovanja**	**Način vrednovanja**: opisno **Korištenje rezultata vrednovanja** **Povijest:** Kao poticaj i motivacija za nastavak učenja i promišljanja o odnosu pojedinca i društva **Hrvatski jezik:** Kao dodatna ocjena za razumijevanje lektirnoga djela
Troškovnik (npr. za projekt)	----------
Nositelji odgovornosti	Učiteljica hrvatskoga jezika, učitelj povijesti, učenici osmog razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

III. OŠ Čakovec, 5., 6., 7., i 8. razred – Tijekom školske godine i nacionalne kampanje „Stvorimo bolji Internet zajedno“
Učitelji: Nataša Boj (informatika) i Zvonko Ljubić (tehnička kultura)
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	**S t v o r i m o b o l j i i n t e r n e t z a j e d n o**
Svrha	Učenik građanin koji koristi dobrobiti interneta i društvenih mreža za razvoj demokratskog društva te izbjegava i štiti se od mogućih zlouporaba
Ishodi **Ljudsko pravna dimenzija** **Društvena dimenzija**	Učenik: - objašnjava razloge za poštovanje pravila sigurnog korištenja interneta - opisuje ulogu društvenih mreža na internetu - objašnjava i opisuje oblike rizičnog ponašanja na internetu - navodi postupke koji prethode i vode u trgovanje ljudima (građansko znanje i razumijevanje) - aktivno sudjeluje u uočavanju e-nasilja i rizičnih ponašanja na internetu – prijavljuje ih roditeljima i učiteljima - primjenjuje sigurnosne postavke zaštite privatnosti i osobne sigurnosti na društvenim mrežama, koristi društvene mreže za širenje prijateljstva, dijeljenje obrazovnih sadržaja, zabavnih sadržaja - pokazuje otpornost na e-provokacije te društveno nepoželjno i rizično ponašanje - koristi Internet za pokretanje i sudjelovanje u akcijama solidarnosti, volontiranja, rješavanja društvenih problema te zaštite i razvoja zajedničke dobrobiti (građanske vještine i sposobnosti) - pokazuje privrženost dobrobitima interneta i društvenih mreža te izbjegava moguće zlouporabe građanske vrijednosti i stavovi
Kratki opis aktivnosti	Najava uključenja u nacionalnu kampanju “Stvorimo bolji Internet zajedno” Upute za rad, dogovor o radu Pregled radova na portalu www.ucitelji.hr koji su objavljeni u prošlim kampanjama

		Razgovor, rasprava – što radimo i kako se ponašamo na internetu? Ideja-koju vrstu rada odabrati Pretraživanje informacija na internetu Proučavanje zakona (Kazneni zakon, članaka koji se odnose na sankcije vezane uz vrijeđanje na internetu) Izrada učeničkih radova - prezentacija, filmova, glogstera, crteža, kvizova, stripova Ispunjavanje obrasca za prijavu rada Objava rada na portalu www.ucitelji.hr Prezentacija rada pred razredom i učiteljima Praćenje broja lajkova pojedinog rada na portalu www.ucitelji.hr
Ciljna grupa		Učenici 5., 6., 7., i 8. razreda
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno Izborna nastava informatike I redovna nastava tehničke kulture
	Metode i oblici rada	Metoda usmenog izlaganja, razgovora, rad na tekstu, rasprava, rad na računalu, frontalni rad, individualni rad, izrada plakata, crteža, stripova, video zapisa i kvizova
Resursi		Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14) Računala spojena na Internet, Facebook profili učenika i njihovih prijatelja, interesne grupe na Facebook-u, brošura Zaštitite svoju privatnost na Facebook-u, Kazneni zakon RH, on-line alati, portal:www.ucitelji.hr, e-mail usluga
Vremenik		Tijekom školske godine i nacionalne kampanje „Stvorimo bolji Internet zajedno“ - Izborna nastava informatike I redovna nastava tehničke kulture 5. razred – 2 sata, 6. razred – 2 sata po razredu, 7. razred – 6 sati po razredu, 8. razred – 6 sati po razredu
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Analiza i evaluacija prezentiranih radova od strane učitelja, učenika i šire društvene zajednice (radovi su objavljeni na portalu: www.ucitelji.hr. Svaki rad dobio je određeni broj lajkova (glasova publike).
Troškovnik (npr. za projekt)		----------
Nositelj odgovornosti		Nataša Boj, učiteljica informatike, Zvonko Ljubić, učitelj tehničke kulture, učenici petih, šestih, sedmih i osmih razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb
Nastavnica: Helena Strugar, Povijest; nastavnik Hrvatskog jezika
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	**Gdje bi trebale biti granice suprotstavljanju vlasti – Antigona kao primjer**
Svrha	Učenik građanin koji objašnjava načela pravne države, jednakost svih pred zakonom i ustavna prava građana na građanski neposluh
Ishodi **Ljudskopravna dimenzija** **Politička dimenzija** **Društvena**	Učenik/ca - objašnjava načela pravne države i njezinu ulogu u zaštiti zakonitih prava građana - objašnjava kako ljudi na položaju vlasti mogu zlouporabiti svoj položaj i moć i zašto je nakon što im damo vlast, potrebno uložiti vrijeme i snagu kako bismo bili sigurni da će oni ispravno obavljati povjerene dužnosti - opisuje ustavna prava građana na predstavke i žalbe, referendum, na pravodobni odgovor, prava peticije, prava na prosvjed, štrajk, građanski neposluh, priziv savjesti - objašnjava na koje načine građani u demokraciji nadgledaju postupke vlasti i rad demokratski izabranih zastupnika na svim razinama odnosno može li se dovesti u pitanje opstanak demokracije kada su građani pasivni - primjenjuje društvene komunikacijske vještine; timski rad, suradnja, dogovaranje te poticanje i uključivanje u dijalog, upravljanje emocijama, javni nastup, prezentacija.
Kratki opis aktivnosti	POVIJEST, HRVATSKI JEZIK **Učenici razmatraju pitanje koliko daleko može čovjek ići u suprotstavljanju vlasti (danas – nekad)?** ➢ Kroz povijest ljudi su odbijali poštivati zakone za koje su vjerovali da nisu pravedni ili nisu bili moralni te su snosili posljedice svojih djela, bez obzira koliko su bile oštre ➢ Građanski je neposluh jedan od načina kako su se ljudi suprotstavljali vlasti, ali je i prihvaćanje posljedica tog čina ➢ Građanski neposluh nije samo kršenje zakona, govorimo o protestu protiv nečeg što smatramo nepravednim ili nemoralnim, a izražavamo na različite načine, npr. neplaćanje poreza, paljenje

	poziva u vojsku, pomoć bjeguncima...itd. ➢ Građanski neposluh pronalazimo u povijesti čovječanstva na svim stranama svijeta, neki od najpoznatijih primjera su Ghandi, Pravednici među narodima, Martin Luther King i dr., ➢ Građanski je neposluh ekstremni izbor i kada nema alternative pojedinci ili grupa se uključuju u neki oblik protesta. Pitanje je kada je to pravi izbor. Ova lekcija pomoći će vam da razmislite koja pitanja morate sami sebi postaviti kada se nađete u situaciji u kojoj preispitujete neki zakon koji smatrate nemoralnim ili je protiv nekih vjerskih principa. **Priprema za debatu:** Podjela u 5 grupa: 1. grupa – pripremiti i prezentirati argumente za Kreontovu poziciju 2. grupa – pripremiti i prezentirati pobijajuće argumente odgovarajući na argumente Antigonine strane 3. grupa – pripremiti i prezentirati argumente za Antigoninu poziciju 4. grupa – pripremiti i prezentirati pobijajuće argumente odgovarajući na argumente za Kreontovu stranu 5. grupa – građani Tebe slušaju prezentacije obje strane, postavljaju pitanja i odlučuju koja je strana bolje argumentirala svoju poziciju Upute 1. Grupa – obrana Kreontove pozicije 2. Grupa – grupa će odgovarati na argumente koje će dati grupa koja brani Antigoninu poziciju 3. Grupa – obrana Antigonine pozicije 4. Grupa - grupa će odgovarati na argumente koje će dati grupa koja brani Kreontovu poziciju 5. Grupa – napisati pitanja koja želite pitati predstavnike ostalih grupa

<table>
<tr><td colspan="2"></td><td>Tijek:
Svaka grupa ima 5 minuta da prezentira svoju stranu – redoslijed grupa:
1. Grupa 1
2. Grupa 3
3. Grupa 4
4. Grupa 2
➢ Nakon prezentacije svake grupe građani Tebe imaju pravo postavljati pitanja
➢ Članovi grupe mogu se međusobno konzultirati prije nego odgovore na pitanja
➢ Bilo koji član može odgovoriti na pitanja
➢ Nakon prezentacije svih grupa, grupa građana mora izabrati najbolje argumente i objasniti razredu zašto
Nakon obrazloženja možete riješiti slijedeća pitanja:
1. Prednosti i mane Kreontove i Antigonine strane?
2. Postoji li neki efektivniji način na koji je Antigona mogla protestirati? Ako ima, koji?
3. Koje čimbenike treba uzeti u obzir u odluci da se suprotstavimo zakonu?
4. Što ako se ljudi različitih vjerskih i moralnih stajališta ne slažu u mišljenu o višem zakonu?
5. Što mislite je li građanski neposluh ikad opravdan? Objasni.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ciljna grupa</td><td>1. razred SŠ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Način provedbe</td><td>Model</td><td>Međupredmetno</td></tr>
<tr><td>Metode i oblici rada</td><td>Oblici: individualni, čelni, rad u skupinama, debata
Metode: razgovora, izlaganja, suradničkog učenja, rada na tekstu, demonstracije, usmenog izlaganja, zaključivanja</td></tr>
</table>

Resursi	**Za učitelja:** Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenik povijesti, Ustav RH, " štoperica". **Za učenike:** Sofoklo, Antigona**;** udžbenik Povijesti, udžbenik Hrvatskoga, papiri, olovke.
Vremenik	Studeni Povijest: 3 školska sata; Hrvatski jezik: 3 školska sata
Način vrednovanja i korištenje **rezultata vrednovanja**	Opisno Korištenje rezultata vrednovanja Povijest: Kao poticaj i motivacija za nastavak učenja i promišljanja o odnosu pojedinca, zakona i društva Hrvatski jezik: Kao dodatna ocjena za razumijevanje lektirnoga djela
Troškovnik (npr. za projekt)	----------
Nositelji odgovornosti	**Helena Strugar**, nastavnica povijesti, nastavnica hrvatskog jezika, učenici prvog razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

Gimnazija Fran Galović, Koprivnica, prvi razred
Profesori povijesti, engleskog jezika i matematike
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	**Demokratska država i uloga građana u demokratskoj državi** (Parlamentarna monarhija - engleski, Demokracija - povijest, Koordinatni sustav u ravnini - matematika).
Svrha	Učenik građanin koji objašnjava ishodišta demokracije te primjenjuje načela izgradnje demokratskih odnosa i zaštite zajedničke dobrobiti;
Ishodi Politička dimenzija Društvena dimenzija Kulturna dimenzija	Učenik/ca - objašnjava što je ustavna vlast, zašto je potrebna trodioba vlasti i ograničenje svakog oblika vlasti u demokraciji; - određuje hrvatskog građanina kao političkog subjekta i nositelja hrvatske državne vlasti; *(znanje i razumijevanje)* - nadgleda način funkcioniranja, prikuplja podatke i objašnjava na temelju činjenica, podataka iz službenih izvora i primjera iz prakse kako funkcioniraju pojedini ogranci vlasti u Republici Hrvatskoj; - koristi vještine javnog nastupa, prezentacije, timskog rada, aktivnog slušanja, vođenja i moderiranja grupe *(vještine i sposobnosti)* - pokazuje privrženost načelima pravednosti, izgradnje demokratskih odnosa i zaštiti zajedničke dobrobiti; - poštuje hrvatsku domovinsku kulturu te kulture drugih nacija *(vrijednosti i stavovi)*
Kratki opis aktivnosti	Učenje će se realizirati u slijedećim koracima: ***ENGLESKI JEZIK*** ***Učenici će*** ❑ *u grupama analizirati riječi vezane uz politiku;* ❑ *pročitati tekst u knjizi o Parlamentarnoj monarhiji i odgovoriti na pitanja;* ❑ *pomoću PPT prezentacije utvrditi najvažnije o ustroju vlasti u UK ;*

		❑ *popuniti tablicu o ustroju vlasti u UK i u tekstu o Hrvatskoj pronaći usporedne informacije;* ❑ *istražiti koje su zemlje u EU republike, a koje monarhije.* ***POVIJEST*** ❑ *Aktivnost će se interaktivnim i suradničkim učenjem individualno i u grupama u kojem će učenici čitati, analizirati, razgovarati, uspoređivati, predlagati zaključke i dogovoriti zajedničke zaključke grupe i razreda kroz nastavne jedinice "Atena" i "Periklovo doba" .* ***MATEMATIKA*** ❑ *Učenici će ponoviti koordinatni susrav u ravnini i analizu podataka te će napraviti usporedbu rezultata parlamentarnih izbora 2007. i 2011.* ❑ *Izradit će dijagram koji prikazuje ovisnosti broja izabranih zastupnika po listama za obje godine i na kraju ih usporediti.* ❑ *Zajednička analiza dijagrama.*
Ciljna grupa		1. razred gimnazije
Način provedbe	**Model**	**međupredmetno**
	Metode i oblici rada	*Analiza teksta, razgovor, čitanje, prijevod, suradničko učenje, rad u paru i u grupi, diferencirana nastava u obliku individualnog rada.*
Resursi		Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14) Udžbenik Matix Intermediate, Internet: www.visitbritain.com, www.mvep.hr, E. Sharman: Across cultures (engleski) Udžbenik povijesti za prvi razred, povijesna čitanka Udžbenici iz matematike, statistički podaci Državnog izbornog povjerenstva RH o provedenim parlamentarnim izborima 2007. i 2011.
Vremenik		2 sata povijesti (rujan) 2 sata engleski (veljača) 1 sat matematika (travanj)
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno Kao poticaj i motivacija za nastavak učenja i promišljanja o ulozi pojedinca građanina u razvoju demokracije i društva Kao dodatna ocjena unutar predmeta za aktivnosti i praktičan rad učenika
Troškovnik (npr. za projekt)		----------
Nositelj odgovornosti		Profesori povijesti, engleskog jezika, matematike i učenici prvih razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

Gimnazija Fran Galović, Koprivnica, prvi razred – ožujak / svibanj / lipanj
Profesori povijesti, engleskog jezika matematike, kemije i biologije
Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	**Održivi razvoj**
Svrha	**Angažirani građanin koji primjenjuje postupke racionalnog trošenja prirodnih resursa, vode i hrane te u suradnji s drugim građanima primjenjuje mehanizme njihove zaštite**
Ishodi Ekološka dimenzija Društvena dimenzija	Učenik/ca: - objašnjava značenje i važnost prava na zdrav okoliš i održivi razvoj zajednice - navodi neke od najvažnijih odredbi i mehanizama zaštite okoliša i održivog razvoja u zakonodavstvu RH - određuje pozitivne i negativne utjecaje gospodarstva, znanosti, kulture i politike na okoliš *(građansko znanje i razumijevanje)* - koristi vještine traženja i kritičke analize informacija iz više izvora, uključujući internet za informiranje i aktivno sudjelovanje u raspravama o rješavanju problema hrvatskog političkog, društvenog, kulturnog i gospodarskog života - povezuje društveno-humanistička, matematička, informatička, prirodnoslovna i kulturološka znanja, posjeduje vještine provođenja individualnih i grupnih istraživačkih projekata usmjerenih na rješavanje zajedničkih problema *(građanske vještine i sposobnosti)* - pokazuje privrženost očuvanju živih bića te prirodnog i kulturnog bogatstva Republike Hrvatske, EU i svijeta *(građanske vrijednosti i stavovi)*
Kratki opis aktivnosti	Učenje će se realizirati u slijedećim koracima: ***<u>MATEMATIKA</u>*** *Koordinatni sustav u ravnini* ❑ *Aktivnost će se realizirati kroz poučavanje podataka o prirodnim resursima, obradu podataka, procjenjivanje trajnosti prirodnih resursi* *Linearna funkcija – problemski zadaci* ❑ *Aktivnost će se realizirati kroz analizu podataka o potrošnji vode u kućanstvu (uspoređivanje veličina, izrada*

		tablica, dijagrama i grafikona, pretvaranje mjernih jedinica) ***KEMIJA*** ❑ *Učenje o održivom razvoju* ❑ *Aktivnost će se realizirati kroz satove kemije prilikom izvođenja pokusa u kojima treba pravilno zbrinuti nastale produkte.* ❑ *Učenici će analizirati zakone koji se odnose na zaštitu okoliša* ***BIOLOGIJA*** ❑ *Učenje o održivom razvoju* ❑ *Radom na tekstu iz udžbenika učenik će razumijeti ulogu vode u organizmu* ❑ *Proučavajući novinske članke istražit će potrebu za štednjom vode* ❑ *Odlaskom na gradski pročistač učenik će shvatiti važnost zaštite vode od onečišćenja* ***ENGLESKI JEZIK*** ❑ *Save water* ❑ *Aktivnost će se realizirati kroz gledanje kratkog filma o važnosti vode* ❑ *Aktivnosti prepoznavanja gdje se svakodnevno troši voda u kućanstvu i koliko* ❑ *Izrada postera o načinima štednje vode*
Ciljna grupa		1. razred gimnazije
Način provedbe	**Model**	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	*Razgovor, vježbanje zadataka , rad u paru, grupni rad, rad na računalu, izrada postera sa statističkim podacima (matematika)* *Metoda usmenog izlaganja i rad na tekstu, razgovor (kemija i biologija)* *Rad na terenu, organizirano predavanje, individualni rad (biologija)* *Gledanje i analiza kratkog filma, opisivanje slika, grupni rad, ispunjavanje upitnika, izrada postera (engleski)*
Resursi		Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14) Nastavni plan i program, M, K, B, E Udžbenici, internet Zakon o kemikalijama, N.N. 150/05; Pravilnik o razvrstavanju, označavanju, obilježavanju i pakiranju opasnih kemikalija, N.N. 23/08, Zakon o zaštiti okoliša, N.N. 110/07; Zakon o otpadu, N.N. 178/04. Javni mediji Zakon o vodama, Zakon o zaštiti prirode

	Film: National Geographic, British Council Lessons, EPA Water Sense Kids Računi iz kućanstva
Vremenik	❑ 2 sata matematike (svibanj) ❑ 1 sat engleski (lipanj) ❑ 2 sata kemije (prosinac, ožujak) ❑ 2 sata biologije (ožujak) ❑ 2 sata biološka grupa
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja	Vrednovanje razumijevanja i govornih sposobnosti (engleski) Vrednovanje zadataka prilikom usmenog i pisanog ocjenjivanja (matematika) Skala procjena ishoda
Troškovnik (npr. za projekt)	-
Nositelj odgovornosti	Profesori kemije, biologije, engleskog jezika i matematike i učenici prvih razreda gimnazije

Obrazac za međupredmetno izvedbeno planiranje

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

Škola, razred, vrijeme:

Učitelj/nastavnik:

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	
Svrha	
Ishodi **Strukturne dimenzije građanske kompetencije:**	
Kratki opis aktivnosti	

Ciljna grupa		
Način provedbe	**Model**	**Međupredmetni / Izvanučionički**
	Metode i oblici rada	
Resursi		
Vremenik		
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		
Troškovnik (npr. za projekt)		
Nositelj odgovornosti		

Uži izbor nastavnih materijala i izvora učenja

Sanja Lončar-Vicković, Zlata Dolaček-Alduk (2010), *Ishodi učenja. Priručnik za sveučilišne nastavnike (o formiranju ishoda učenja)*, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Metode prikladne za učenje i poučavanje u Građanskom odgoju i obrazovanju (1999, 2011, 2014): Agencija za odgoj i obrazovanje (www.azoo.hr)

Građanski odgoj i obrazovanje; Intelektualni alati za učitelje/nastavnike i učenike (2014). Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb, www.azoo.hr

Pravedni medvjedići uče o pravednosti, Priručnik o osnovama demokracije (2011), Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje (www.azoo.hr).

Osnove demokracije: Vlast, pravda, odgovornost, privatnost (2010), Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje: www.azoo.hr

Zakon u razredu – prema kulturi vladavine prava i demokracije (2012), Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje (www.azoo.hr).

Bijela knjiga o međukulturnom dijalogu „Živjeti zajedno jednaki u dostojanstvu“ (2011), Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje (www.azoo.hr)

Alain de Benoist (2014), *Što je to identitet? Matica hrvatska,Vijenac 526*

Povelja Vijeća Europe o obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava CM/Rec (2010.) 7, Odjel za obrazovanje Vijeća Europe, www.coe.int/edc, www.azoo.hr

Skoko, Božo (2009), *Domoljublje, patriotizam, nacionalizam, šovinizam. Država kao brend – upravljanje nacionalnim identitetom,* Matica hrvatska, Zagreb, str. 15-42.

Građanski odgoj i obrazovanje – PAMTILICA (2014), Agencija za odgoj i obrazovanje, www.azoo.hr

Kako svi nastavnici mogu poduprijeti odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava: okvir za razvoj kompetencija (2013), Agencija za odgoj i obrazovanje, www.azoo.hr

Bijela knjiga o međukulturnom dijalogu „Živjeti zajedno jednaki u dostojanstvu“ (2011). Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb. www.azoo.hr

Čačić, Lj. (ur.) (2001). *Humane vrednote - odgoj za humanost: Priručnik za učitelje i radni materijali za učenike*. Hrvatski Crveni križ, Zagreb. www.azoo.hr , www.hck.hr

Istražujemo dječja prava (2007): Rolf Golob, Peter Krapf. Knjiga V, Vijeće Europe www.azoo.hr

Krizmanić, M., Kušec, M., Dobranović, M., Marušić, A., Sabol, J. (2012). *Bontončić ili kako svima biti prijatelj*. Zagreb: Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida

Lončarić Jelačić, N. (ur.) (2007). *Projekt građanin: Priručnik za nastavnike*. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje. www.azoo.hr

Lončarić Jelačić, N. (ur.) (2009). *Zaštita potrošača: Priručnik za učitelje (OŠ i SŠ), udžbenik za učenike (OŠ i SŠ)*. Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb. www.azoo.hr

Maleš, D., Ivanka S. (ur.) (2003). *Mi poznajemo i živimo svoja prava : priručnik za odgoj i obrazovanje o pravima djeteta u osnovnoj školi*. Školska knjiga, Zagreb.

Vudrić, N., Petrić, A., Turk, M. (2008). *Neću biti rob(a)2*. Hrvatski Crveni križ, Zagreb.

Rolf Gollob, Peter Krapf, Wiltrud Weidinger (2010). *Odgoj i obrazovanje za demokraciju*: Metodički priručnik za učitelje i nasavnike o obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava, Vijeće Europe, Knjiga 1 www.azoo.hr

Odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava (2007). Ur. Rolf Gollob, Peter Krapf, Wiltrud Weidinger; Knjiga V. Vijeće Europe. www.azoo.hr

Pavanić, S., Bajt I. (2008). *Mišica Milica.* Zagreb: Hrvatski crveni križ, Zagreb

Spajić-Vrkaš,V., Stričević, I., Maleš, D., Matijević, M. (2004). *Poučavati prava i slobode: Priručnik za učitelje osnovne škole s vježbama za razrednu nastavu*. Zagreb: IOC za ljudska prava, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Uzelac, M. (2008). *Za Svemire: Radionica miroljubivog rješavanja sukoba za osnovnu i srednju školu***.** Zagreb: Mali korak - Centar za kulturu mira i nenasilja

Živjeti u demokraciji (2010). Odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava, izvedbeno planiranje nastavnih cjelina, Knjiga III, Vijeće Europe, www.azoo.hr

Republika Hrvatska

Zakoni

- Ustav Republike Hrvatske
- Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i pravima nacionalnih manjina
- **Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi**
- Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina
- Izborni zakoni Republike Hrvatske - za Sabor, predsjednika, lokalnu upravu i samoupravu
- Zakon o volonterstvu i Etički kodeks volontera
- Obiteljski zakon
- Zakon o ravnopravnosti spolova
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Dopunski materijali

- Statuti slobodnih hrvatskih gradova (Vinodolski zakon, Dubrovački statuti, Poljički statuti, Krčki statuti i odredbe o zaštiti žena od nasilja i drugi)
- Interaktivna karta baštinskih ustanova (http://kultura.hr)
- Hrvatska kulturna baština – zbirke po regijama (http://kultura.hr)
- Nematerijalna dobra upisana na UNESCO-vu Listu svjetske baštine (http://kultura.hr)
- Životopisi i djela - Ruđer Bošković, Marko Marulić, Marko Polo, Ivan Meštrović, Ladislav Ružićka, Eduard S. Penkala, Dragutin Kramberger, Vućetić, Nikola Tesla i drugi
- Natpis iz Kneževa dvora u Dubrovniku „Obliti privatorum publica curate“

Međunarodni dokumenti

- Opća deklaracija o ljudskim pravima (Universal Declaration of Human Rights), UN, 1948.
- Konvencija o pravima djeteta (Convention on the Rights of the Child), UN, 1989.
- Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (Convention on the Rights of Persons with Disabilities), UN, 2006.
- Europska konvencija o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms), VE, 1950.
- Konvencija protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju (Convention against Discrimination in Education), UNESCO, 1960.